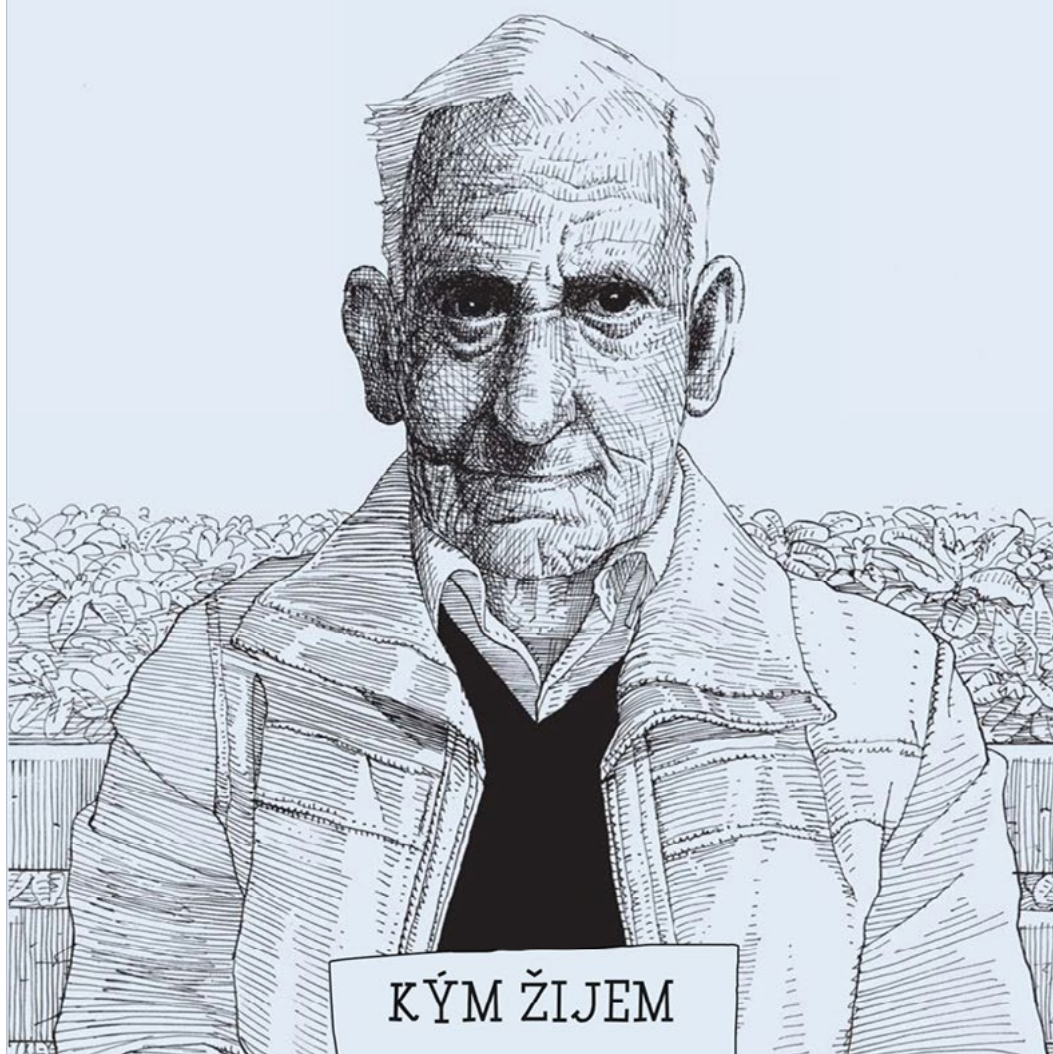

MEDZINÁRODNÝ BESTSELLER

NOVÝ TAJNÝ DENNÍK HENDRIKA GROENA, 85 ROKOV

Nový tajný denník Hendrika Groena, 85 rokov

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.xyz.sk
www.albatrosmedia.sk

Hendrik Groen
Nový tajný denník Hendrika Groena, 85 rokov – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2018

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA a.s.

MEDZINÁRODNÝ BESTSELLER

NOVÝ TAJNÝ DENNÍK HENDRIKA GROENA 85 ROKOV

KÝM ŽIJEM

NOVÝ TAJNÝ DENNÍK
HENDRIKA GROENA
85 ROKOV

KÝM ŽIJEM

PRELOŽIL ZORAN ORAVEC

Streda 31. decembra 2014

Podľa štatistík má osemdesiatpäťročný človek v tento posledný deň roka približne osemdesiatpercentnú šancu dožiť sa 31. decembra 2015. Čerpám z údajov Úradu verejného zdravotníctva.

Urobím, čo bude v mojich silách, no nesťažujte sa, ak sa tento denník nedočká konca roka. Šanca je jedna k piatim.

Štvrtok 1. januára 2015

V minulosti zvykol Evert zapalovať petardy napchané do psích výkalov alebo ešte lepšie do konských výkalov, no tie boli vzácnosťou. Štve ho, že výbušniny bývali voľakedy oveľa menšie než dnes.

Takto na vozičku je veľká šanca, že sa vyhodím do povetria, inak by som rád pár bzučiakov odpálil v hale, napísal Evert komentár do niekoľko dní trvajúcej diskusie na tému ohňostroje.

Napriek petícii obyvateľov nepohla riaditeľka Stelwagenová ani prstom, aby okolo nášho domova zriadila bezohňostrojovú zónu. Podľa informácie vyvesenej na nástenke to v tejto chvíli

nepovažovala za „relevantné“. Podľa mienky niektorých obyvateľov na tom niečo bolo. Predovšetkým tých, ktorí nevedeli, čo „relevantný“ znamená. Iní si zas mysleli, že Stelwagenová si kvôli tomu nemieni na mestskom úrade páliť prsty.

Náš klub *Starí, ale nie mŕtvi* (v skratke *Staniemrv*) slávil Nový rok v Evertovej apartmánovej prístavbe, v ktorej možno variť i piecť, čo sú aktivity, ktoré sú v izbách domova dôchodcov zakázané. Dať si preto ujsť príležitosť na družné kuchtenie by bola škoda, zvlášť v prítomnosti bývalých top kuchárov Antoina a Rie.

O trištvrte na dvanásť sme sa svorne premiestnili ku Grae-movi, členovi klubu obývajúcemu najvyššie, piate poschodie. Na balkóne sme sa kochali pohľadom na ohňostroj a Evert v mene nás všetkých odpálil jednu tajne prepašovanú raketu ako znak odboja proti vedeniu domova. Bola to nádhera.

Sme zvedaví, kto nás bonzne.

Edward spontánne vyhlásil, že ak sa tak stane, sám predstúpi pred riaditeľku na koberček. Povedal, že bude rozprávať ešte nezrozumiteľnejšie než obyčajne a že nás o tom bude písomne informovať na nasledujúcej porade klubu.

Skrátka, vládla skvelá nálada.

V posteli som ležal o druhej. Už niekoľko desaťročí som nešiel spať tak neskoro. Bravó, Hendrik!

Piatok 2. januára

V minulom roku som mal každý deň prázdnu chvíľu. Počas celého roka 2013 som si svedomite viedol denník. Tá hodina a pol písania mi dávala pocit užitočnosti a zmysluplnosti. Možno je nedostatok povinností predsa len najmarkantnejšou črtou života v domove dôchodcov. Všetko za vás zariadia. Rozmýšľanie je zbytočné. Život tak možno konzumovať ako puding, niet do čoho zahryznúť. Ham, glg, von.

Je tu dostatok obyvateľov spokojných s týmito permanentnými all-inclusive prázdninami, ale mňa ani niekoľkých mojich priateľov takéto prázdne bytie v domove dôchodcov nenapĺňa šťastím.

Rozhodol som sa, že si denník budem viesť aj v roku 2015. Na jednej strane preto, aby som mal každý deň čo robiť, a na druhej strane, aby som sa držal v strehu. Aby si aj zmysly prišli na svoje a aby som mal prehľad o tom, čo sa deje v našom domove i vo svete. Nech má mozog denne čo robiť, spíšem svoje myšlienky pekne riadok po riadku. Gymnastika mozgu cibí ducha. Minulý rok som až príliš často myslel na to, aká je škoda, že si nič nezaznamenávam, zvlášť, keď zasa nebol niektorý starký dostatočne opatrný a personál z toho urobil vedu, alebo keď riaditeľka sekírovala svojich podriadených. Mám znova chuť pustiť sa do písania.

Sobota 3. januára

Riaditeľ istého domova dôchodcov šiel príkladom svojim úprimným, v novinách publikovaným tvrdením: *Očakávania, ktoré si spoločnosť vo vzťahu k profesionálnej starostlivosti o dôchodcov stanovila, nie je schopná v súčasných podmienkach splniť.*

Povedané inak: Nemožno predísť tomu, že sa plienky občas nevymenia okamžite, že sa stratí umelý chrup alebo že niekoho pripútajú k posteli. Smutné, ale pravdivé. Keby všetci chronickí sťažovatelia, všetci senzáciíchtiví novinári a všetkých tridsať-dva kontrolných úradov domovov dôchodcov stálo o zmenu, museli by presvedčiť väčšinu holandskej populácie o tom, že poplatky na zdravotné poistenie sa musia markantne zvýšiť. Veľa šťastia!

Sám zanesiem našej riaditeľke spomínaný článok.

To pozeráte, čo? Hendrik už nie je poslušný, ako býval. O odvážnom Hendrikovi však nemôže byť ešte reči, hoci som si pred rokom na pohrebe Eefje sľúbil, že svoju večnú opatrnosť pustím dolu vodou. Čím ďalej, tým častejšie poviem priamo, ako sa veci majú, a väčšinou mám z toho skvelý pocit. Najprv síce musím preglgnúť, srdce mi bije až v krku a na chvíľočku zaváham, no hneď potom skáčem z najvyššieho mostíka do hĺbok, aby som sa nakoniec jasajúc vynoril z vody. Podpora ostatných členov nášho klubu *Starí, ale nie mŕtvi* je pritom nenahraditeľná. Hlavne Evertova. Je to môj najlepší priateľ, nemá absolútne najmenší problém povedať, čo si myslí, a tak je mojou najväčšou oporou.

Aj na tento rok predpovedajú ukrutnú zimu. Napriek všetkým predchádzajúcim planým predpovediam mrazivých mesiacov sa aj tohoročná prognóza berie smrteľne vážne. Moji spolubývajúci „škrečkovali“ nadmieru úspešne. Skrinky kypia keksíkmi, čokoládkami, limonádami a toaletným papierom. O to posledné sa z dôvodu úsporných opatrení musel postarať každý sám. Odvtedy sa ním vo všeobecnosti utierame oveľa šetrnejšie, a to so všetkými z toho vyplývajúcimi dôsledkami. Čo sa ušetrí na papieri, musí sa vynaložiť na umývacie potreby.

Nedeľa 4. januára

Riaditeľku Stelwagenovú už medzičasom vôbec neprekvapuje, keď jej prinesiem nejaký novinový článok alebo jej dám radu, o ktorú nestojí.

Stelwagenová nepozná iné záujmy než svoje: dobrá reputácia nadovšetko. Zaisťuje si ju pokojom pod vlastnou strechou a krotkými obyvateľmi. Vie, že to viem. Vie aj to, že za mnou stojí pár ľudí, ktorých nesmie podceňovať, a ani to nerobí.

Zápas medzi riaditeľkou a *Staniemrvom* sa zvädza prepracovane a takticky, raz dosiahne malé víťazstvo jedna strana, inokedy druhá. Otvorený boj by nikomu neprospel. Na to sú ciele až príliš vysoké.

„Veľmi pekne ďakujem, pán Groen. Znova ste našli niečo, čo by nám prospelo?“

„Presne tak. Jeden zaujímavý článok od vášho kolegu o očakávaniach z hľadiska zdravotnej starostlivosti a o potrebe otvorenosti.“

„Sama som jej zástancom. Otvorenosť všade, kde sa dá. A vždy v službách verejného blaha.“

„Verejné blaho je výraz, za ktorým sa kadečo skrýva, pani Stelwagenová.“

„Súhlasím, pán Groen.“

Takto zhruba vyzerajú naše konverzácie. Väčšinou sa potom musím zotaviť z nervového vypätia, ale stojí to za to. Trocha adrenalínu v správnej chvíli nemôže uškodiť.

Pondelok 5. januára

Včera bolo krásne počasie, a preto som testoval, ako sa mi podarí absolvovať moju lavičkovú dráhu. Štyristo metrov po lavičku jedna zastávka, potom šesťsto metrov po lavičku druhá a nakoniec opäť štyristo metrov domov. Vzdialenosti sú len približné.

Trasu som absolvoval len s malými ťažkosťami. Akčný rádius mám už asi rok stabilný, a tak sa odvážim tvrdiť, že v tomto prípade platí, že stagnácia je pokrok.

Pre mňa platí: Najrýchlejší spôsob, ako sa niekam dostať, znamená ísť pomaly. Tak sa nevrútim cestou medzi dvoma lavičkami. Kráčať pomaličky a pôsobiť čiperne sa mi však nedarí. Rolátor odmietam a zatiaľ dôverujem palici, ktorú nosieval ešte môj otec a ktorou si svižne cinkám o dlaždice. Okrem toho sa

pokúšam na lavičkách sedieť čo najviac čulo. Márnivý Hendrik. Bohvieprečo.

Pravidelné zápisky do denníka ma opäť nesmierne tešia. Mám radosť z toho, že som sa znova chopil pera, a je mi ľúto, že som ho nechal rok nepohnute ležať.

Tak ako hovorievala moja žena: Človek ľutuje rozhodnutia, ktoré neurobil.

V nasledujúcich dňoch spíšem v hrubých črtách udalosti z nášho domova, ktoré sa stali počas strateného roka 2014.

Utorok 6. januára

Najdôležitejšia udalosť roka 2014 sa odohrala hneď druhého januára: Eefje mala pohreb. Pokladík môj, ležala tam nádherná ako Snehulienka v rokoch, až kým definitívne nezmizla v tieni veka truhly.

Rozlúčková ceremónia bola dôstojná, s peknou hudbou a rozprávalo sa na nej s dojatím. No nič z toho mi neposkytovalo útechu.

Hlavný dôvod, prečo som dlhé mesiace nemal chuť písať, bol ten, že mi nesmierne chýbala. Keď som si sadol za počítač, písal som okamžite jej meno. Čas liečil môj zármutok len veľmi pozvoľne.

Druhou veľmi dôležitou udalosťou bolo, že Grietje v novembri presťahovali na „opačnú stranu“, na uzatvorené oddelenie. Pán Alzheimer udrel skôr, ako sa očakávalo. Čoraz častejšie blúdila.

Na nesprávnom poschodí hľadala svoju izbu alebo netušila, na čo slúži čajník. Veľa sme sa spolu nasmiali. Trafená bola presne, ale dobre. Nepoznala hnev ani strach. Keď ju sťahovali, bezstarostne cupitala sem a tam za vozíkom, na ktorom prevážali jej veci.

Každý by chcel byť slabomyseľný ako ona. Pri návštevách si všímam, že Grietje je ružou medzi pHľavami.

Do Hillegomu vybrali z domova dôchodcov Den Weelinberg ľudí s ľahkou demenciou, ktorí by mohli žiť samostatne, ale s opaterou. Dobré som sa porozhliadol po našom oddelení, no nenašiel som nikoho, komu by som zveril čo i len kľúč od izby. Azda len ako experiment, simulujúci prípad núdze: čo robiť v prípade potopy, požiaru alebo výbuchu. Nezatvorili náhodou v Hillegome niektorých starkých príliš skoro?

Pani Quintová, pesimistka od kosti, predpovedala atentát na pápeža Františka. S polovicou karamelového keksíka v ústach si tým bola zaručene istá. „Ten sa konca roka nedožije, nech sa modlíme akokoľvek zbožne.“ Ako to hovorila, radostne trúsila omrvinky všade navôkol.

Evert sa s ňou chcel stavať o sto eur, že tento priateľský námestník Ježiša na zemi sa bude mať ešte aj 1. januára 2016 k svetu. Tolko dôvery vo vlastné proroctvá však pani Quintová nemala.

Musím povedať, že František má moje vrúcne sympatie už len preto, lebo sa vozí v bielom Renaulte 4 z roku 1984.

Nevie náhodou niekto, čo sa stalo s tým prapodivným papamobilom?

Streda 7. januára

Rok 2014 bol pre náš klub *Starí, ale nie mŕtvi* prechodným rokom. S Eefje sme stratili jeden z jeho nosných pilierov a od jari už nemôžeme so sebou nikam brávať ani Grietje, pretože sa čím ďalej, tým častejšie chcela všetkého dotýkať. Napríklad v novootvorenej obrazárni Rijksmuseum to zo strany dozorného personálu vyvolávalo nepochopenie.

„Chcela som len vedieť, aký je to pocit.“

„Pani, to sa však nesmie.“

„Och, tak ja to už nikdy neurobím.“ O dve sály ďalej na to úplne zabudla.

No mám aj dobré správy. Prijali sme dvoch nových členov. Na môj príhovor k nám na jar pribudol Geert Hoogdalen, môj málovravný priateľ a navyše majiteľ Ferrari medzi elektroskútrami. Krátko nato priviedol Edward medzi nás ďalšieho člena, pani van der Horstovú. Považoval za potrebné aspoň sčasti kompenzovať vlastnú afáziu, vinou ktorej rozpráva čoraz nezrozumiteľnejšie, ako aj Geertovu mlčanlivosť. Leonie van der Horstová rozpráva rada, je veselá, tak trochu bláznivá a plná dobrých nápadov. Navyše sa jej páči Evert. Sám to opláca len sporo, čo Leonie o to častejšie zvädza k nežným pohladeniam jeho plešiny.

Skrátka, dve výhry pre náš klub.

Už niekoľko mesiacov je témou rozhovorov zákon o starostlivosti. Hoci nám nenaservírovali ani o šáločku čaju menej ako

obyčajne, už teraz sa niektorí obyvatelia správajú, akoby dôsledky úsporných opatrení zakúšali na vlastnej koži. Keď som požiadal pani Slothouwerovú, ktorá tu má ako obyčajne hlavné slovo, o príklad, nevedela vymyslieť nič lepšie než: „Tak to tu máme znova, pán Groen so svojimi príkladmi.“

Pani Slothouwerová tvorila voľakedy so svojou sestrou duo, ktoré nevedel nik vystáť. Minulý rok však jej sestra nečakane zomrela, čím pani Slothouwerová prebrala sestrin diel zlomyseľnosti na seba.

No dostalo sa mi podpory. „Nuž, som s veľaváženým pánom Groenom zajedno, pani Slothouwerová, nože nám uveďte nejaký konkrétny príklad,“ povedal Graeme. V tom momente prestala považovať túto tému za zaujímavú.

Štvrtok 8. januára

Správa o krvavom útoku na redakciu francúzskeho satirického časopisu *Charlie Hebdo* sa ma hlboko dotkla. Už sa mi nestáva často, že ma novinová správa tak rozcitlivie, no včera som bol z toho úplne vyvedený z miery.

Akoby sa boli dohodli, všetci spolubývajúci sa zdržali obyčajne nemiestnych komentárov. Len Bakker tvrdil, že podľa neho by mali všetci bradatí cudzinci sedieť v chládku.

„Máš na myšli Mikuláša a deda Mráza?“ spýtala sa Leonie.

„Nie, samozrejme, že nie. Myslím iba hnedých a čiernych ľudí.“

Človek by mu najradšej pevne prelepil ústa lepiacou páskou. Tak, aby mohol malou dierkou na slamku prijímať iba tekutú stravu.

Podľa mojich informácií tu v domove nebýval ešte žiaden moslim. Mám obavy, že tureckí a marockí dôchodcovia trávajú starobu v krajine svojho pôvodu alebo sedia zavretí v byte niektorého zo svojich potomkov. So strmým schodiskom ako neodmysliteľnou bariérou.

Medzi personálom sú aj moslimovia, no žiaden z obyvateľov nikdy nenačne rozhovor s upratovačkou alebo opatrovateľkou s hidžábom na hlave na tému Alah. My nevieme nič o nich, oni nevedia nič o nás.

Možno som to už raz spomínal, ale s Bohom sme sa dohodli, že si nebudeme otravovať život. Okrem toho, taký boh, ktorý prisľúbi šesťdesiatdva panien, nech už je to za čokoľvek, mi pripadá zo všetkých bohov ako najväčší hlupák. Nehovoriac o tom, že každý trkvas je so všetkými svojimi pannami za pár mesiacov vybavený. A aký osov z toho vôbec majú ženy?

O chvíľu bude minúta ticha. Rád by som zodvihol pero do výšky, no mám obavy, že by to nik nepochopil.

Piatok 9. januára

Organizácia s názvom *Tím podpory pre samostatný život* rozoslala všetkým starostom mestských úradov list, v ktorom ich žiadala o upriamenie pozornosti na dosah reštrukturalizácie systému

starostlivosti o dôchodcov. Starí ľudia nemajú radi zmenu, no reštrukturalizáciu považujú za menšie zlo.

Kedysi bolo v domovoch dôchodcov cieľom postarať sa o tri P: pohodlie, poriadok a porozumenie. Na počudovanie sa tieto „péčka“ akosi stratili z dohľadu.

V súčasnosti musia starí ľudia ostať čo najdlhšie sebestační. Znie to síce pekne, no predsa len badať isté trhliny. Podľa štatistického úradu tu máme tristotisíc extrémne osamelých starčekov a stareniek. Najviac ich žije doma a podľa nových regúl by aj mali ostať žiť čo najdlhšie extrémne osamelí.

Nás sa to však netýka. My sme s predstavou dosiahnutia pohodlia, poriadku a porozumenia spokojní. Akurát viazne realizácia. Domovy dôchodcov sa starajú predovšetkým o nesvojprávnosť, rutinérvstvo a lenivosť.

Všade, kam sa človek pozrie, číta o tom, ako sa starí ľudia snažia o nové formy spolužitia a o... presne tak: pohodlie, poriadok a porozumenie. Akurát, že to nie sú dôchodcovia, ktorí majú už dávno po osemdesiatke, ale vitálni šesťdesiatnici a sedemdesiatnici s nápadmi a peniazmi.

Tak. A tému môžeme načas nechať na pokoji.

Na rok 2015 mám dve predsavzatia. Prvé je, že to dotiahnem až do roku 2016, a druhé, že skončujem s daromným neporiadkom. Ľudia sú zberatelia. Ani nie tak dávno sa vypratávala izba jednej zosnulej obyvateľky nášho domova, v ktorej sa našli desiatky balení cukru, mydla, masla a trvanlivého mlieka. Teda všetkého, čo bolo za vojny na prídelové lístky. Okrem toho i skrine plné haraburdičiek: vázičiek, šaločiek, sošiek, tanierikov, sviečočiek,

fľaštičiek a plechovičiek. Vtedy som sa kriticky porozhliadol po svojej izbe: bola plná zbytočností.

Vlastne by som mal každý deň vyhodiť aspoň jednu zbytočnú vec. Ak kúpim niečo nové, potom musím v ten istý deň vyhodiť aspoň dve iné veci. Na konci roka by som tak mal o solídnych 365 vecí menej.

Sobota 10. januára

Ešte čosi o roku 2014.

Stanienmrv sa pomaly zotavil z úmrtia Eefje a z nechceného odchodu Grietje. V predjarnom období sme znova oživilí našu tradíciu výletov a začali s navliekaním perál do nového náhrdelníka. Vyšlo najavo, že potrebujeme nové výlety a novú inšpiráciu, aby sme úplne nespohodlneli a nezleniveli. Dohodli sme sa na tom, že sa nám už nesmie stať, aby sme len tak stratili pár mesiacov. Zosnulí, nech nám boli akokoľvek milí, nemôžu byť v našej situácii ospravedlnením.

„To sa človek môže rovno položiť!“ vyhlásil Evert a na dôvažok si nahlas položil otázku, či neexistuje kurz maľovania na truhlu. „Aby šiel človek pod zem akosi radostnejšie.“

Keďže o takom kurze nepočul, mal pocit, že objavil dieru na trhu. Navyše vyhlásil, že chce, aby sme na jeho pohreb prišli odetí vo veselých a pestrých farbách. To platí aj pre tých, čo majú niest truhlu. A požiadal nás, aby sme na to dozreli.

Máme novú spolubývajúcu. Popoludní pri čajíku do seba nasúkala desať plnených oblátok po sebe. Po štvrtej oblátke sa vôkol nej pomaly rozhostilo ticho a všetkých šesť prítomných obyvateľov bez dychu sledovalo, ako jej v ústočkách mizne jedna oblátka za druhou. Kúpila si ich sama, takže sestrička nemohla nič namietť. No po ôsmom kúsku to už nevydržala.

„Pani Lacroix, myslíte, že je to rozumné?“

„Pssst,“ pokúšala sa o odpoveď pani Lacroix s ústami plnými oblátok. Aspoň to tak vyzeralo.

Po desiatej oblátke sa porozhliadla okolo seba a opýtala sa, či si niekto nedá.

„Prečo to robíte?“

„Som umelkyňa, špecializujem sa na performanciu,“ odpovedala.

„Už len to nám tu chýbalo...“ zhodnotil pán Bakker.

„Čože je jej špecialita?“ opýtala sa pani Duitsová.

Tento zážitok mám z prvej ruky od Edwarda. Bol pri tom a veľmi sa mu to páčilo.

Musím sa s pani Lacroix zoznámiť.

Nedeľa 11. januára

Z výskumu vyplýva, že osemdesiatnici sú šťastnejší, než keď mali štyridsať. V štyridsiatke je človek so šťastím na dne. Vtedy má obavy o rodičov, o deti, aj zamestnanie prináša stres.

Tieto výsledky zverejnil osemdesiatročný profesor. Ten vie, o čom hovorí. No navštívil vôbec pán profesor Vaillant niekedy

domov dôchodcov podobný tomu nášmu? Asi nie, pretože by vedel, že z tváří starých osemdesiat rokov tu šťastie nežiari. Že starčekovia si svoje šťastie skrývajú pekne pod kreslá a gauče.

Možno by nám mal prísť dať pár prednášok, aby nám čo-to vysvetlil. Koniec koncov, čo sa šťastia týka, je to tak trochu teraz alebo nikdy.

Ako príklad by som rád uviedol počasie.

Prší už asi týždeň v kuse a po nepríjemných vetriskách so silou šesť na stupnici sily vetra prechádzame v nasledujúcich dňoch znova na osmičku. Keby sme boli aspoň spolovice takí šťastní, ako profesor tvrdí, nedali by sme si kaziť šťastie niekoľko dní trvajúcim bičovaním víchrice. Práve naopak. Išli by sme sa prejsť a nechali si vetrom strapatiť vlasy.

No také niečo sa deje len zriedkavo. Ľudia sa sťažujú predovšetkým na rozfúkané účesy. Akoby ešte záležalo na tom, aby tých niekoľko posledných vlások ostalo nedotknuto ležať pekne v rade.

Prišiel som na to, že môj elektroskúter je citlivý na bočný vietor. Dnes ráno ma medzi panelákmi nárazový vetrisko sotil do hrany vysokého obrubníka a takmer ma vykotilo. V pravý čas som sa nahol prudko na opačnú stranu a prevážil sa naspäť. Za sebou som počul, ako sa Geert hlasno smeje na svojom skútri. O sto metrov ďalej som sa išiel popučiť od smiechu ja, keď okolo neho po mláke presvišťalo auto a dostal plný zásah. Dvaja starí usmrkanci počas ľudoprázdného búrkového nedeľného rána v severnom Amsterdame. Šťastní ako malé deti. V čase i nečase.

Pondelok 12. januára

Útrapy tela neobchádzajú ani členov *Staniemrvu*. Niežeby sa niekto sťažoval, no počítať s tým treba. Evert je na vozíčku a má cukrovku. Antoine a Ria tvoria klasické duo chromý a slepý: on má reumu a ona je slabozraká. Edward je po mŕtvici a takmer nerozumieť, čo hovorí. Geert má stómiu a trpí nespavosťou. Leonie sa nesmierne trasie a trpí na inkontinenciu. Ja som dýchavičný, zle chodím, kvapká zo mňa a z času na čas ma bolia kĺby. Len Graeme je ešte v dobrom stave.

Celkom úctyhodný súčet chorôb a porúch, však?

V našom klube sme si preto stanovili jasné pravidlá: horekovať sa nesmie, ale uťahovať si zo seba je dovolené. Prenáramne to pomáha. Smejeme sa z vlastnej biedy. To robí náš život plný obmedzení výrazne jednoduchším.

Počas stretnutia klubu *Starí, ale nie mŕtvi* sa zrodil nový zaujímavý plán. S našimi výletmi sme si akosi nechcene dali kratšiu zimnú prestávku, ktorá trvala až do sviatkov, lenže nikomu sa nepáčilo, že sa už dlho nemá na čo tešiť. Ria a Antoine prišli včera na čaj trochu váhajúc s nápadom zorganizovať čosi ďalšie.

„Mali sme na mysli niečo, čo by súviselo s jedením.“

„Ejha, to je ale prekvapenie,“ povedal Edward.

„Mysleli sme, že by mohlo byť skvelé, keby sme sa napríklad raz do mesiaca išli spolu najesť. Vo výbere reštaurácie by sme sa sriedali a jedlo by zakaždým bolo z inej krajiny.“

„A to sa vám zdá ako skvelý plán?“ spýtal sa Evert.

Ria a Antoine hľadeli tak trocha zmätene. „Nemusíme, ak nechcete.“

„Úprimne si myslím, že je to vynikajúci plán,“ povedal Evert so širokým úsmevom. „Akurát by to mohlo byť častejšie.“

A tak sa rozhodlo. Raz za tri týždne sa ide do reštaurácie, ktorá ponúka jedlá vždy inej krajiny podľa výberu člena klubu. Čínska a talianska kuchyňa sa vylúčila. Tento projekt nie je náhradný, ale doplnkový k ostatným, do ktorých sa čoskoro znova pustíme.

Utorok 13. januára

Prvý mŕtvy z holandskej smotánky v tomto roku je Frans Molenaar. Spadol zo schodov a už sa nepostavil. Zázračný človek zo zázračného sveta haute couture. Sveta odtrhnutého od reality.

„Šijú šaty súce jedine na karneval. Tie si na seba normálny človek predsa nedá,“ komentovala pani van Diemenová.

„Ten klobúk je lepší ako dáždňík,“ poznamenala jej suseda na margo stredne veľkého ufa, ktoré mala na hlave akási modelka.

„Stále sa obklopoval iba teplošmi a tými najkrajšími ženami,“ povedal pán Dickhout opovržlivo.

„Ak máš rád laty, tak isto. Veď sú samá kosť a koža,“ zhodnotil jeho sused.

Frans Molenaar by nad týmito analýzami len ohrnul svoj puntičkársky nos.

Tu v domove už nie sme veľmi zameraní na najnovšie módné trendy. Len voľné nohavice, nízke sedy a spustené traky svedčia

o tom, že sme nezaspali dobu. Dalo by sa povedať, že sme v tomto smere určili trend.

Evert sa pred večerou zastavil na pohárik, lebo zásoby sa mu už minuli a nemal najmenšiu chuť plahočiť sa vo vetre a v daždi do obchodu s liehovinami.

Už raz sa na našu riaditeľku obrátil so žiadosťou o zavedenie predaja alkoholu v našom bufete na prízemí. Z „technických príčin“ jeho návrh zamietla, údajne potrebuje povolenie.

„Dúfam, že keď umriem, predavačky mi z liehovín uvinú na truhlu krásny veniec plný fliaš,“ povedal Evert, „keďže som aj napriek cukrovke ostal ich verným zákazníkom. Hľa, žiarivý príklad svojráznej tvrdohlavosti.“

Môj priateľ bol minulý rok zázračne ušetrený ďalších amputácií a iných pohrôm. Vlastne v tom svojom vozíku pôsobí vynikajúco. Je ostrý ako nôž.

V žiadnom prípade nesmie skončiť skôr ako ja. Takže nalievam do kalíška. Evert si na vozík primajstroval držiak na fľaše, no ja sa radšej postavím a zakaždým odnesiem jenever do chladničky. „Niežeby som ti nedoprial, milý priateľu.“

„Daj sa vypchať, Groen.“

Streda 14. januára

Našich obyvateľov vzrušuje mysteriózna záhada.

Už po piatykrát sa na nezvyčajnom mieste našlo jablko. Prvé jablko ležalo pred pár dňami vo výťahu, potom ktosi

našiel ďalšie pri vchodových dverách, dva razy ležalo jablko na rôznych chodbách a dnes ráno plávala jonatánka v akváriu. Našťastie to prežili všetky rybky. Keďže sa maličkosti v našom domove z nedostatku dôležitejších podnetov nafukujú, jablká sú hlavnou témou dňa.

Úprimnosť mi káže povedať, že to piate jablko pôvodne ležalo vedľa akvária. Len som ho doň vložil. Šlo to samo od seba. Na chodbe nebol nik, kto by ma mohol vidieť. Aby bolo jasné: nie ja kladiem tie jablká. Dúfam však, že skutočný páchatel je v pomýkove z toho, že sa jablko ocitlo v akváriu.

Podľa pani Schaapovej nemôže byť tých päť jablák dielom náhody. Správne, Sherlock Schaapová.

Ludia tak začali so vzájomnou inšpekciou ovocných mís.

V zimnej plušti som si vyšiel elektroskútom na čerstvý vzduch a videl som kvitnúť prvé narcisy. Pre tých, ktorí mi neveria: rásťli pri ceste na konci Slnecnej ulice. Snežienky som videl už minulý týždeň, čo nie je nič výnimočné, no narcisy v januári? Asi sa trocha poplietli.

Radšej by som videl hrubú vrstvu ľadu namiesto vody, dosť hrubú na to, aby udržala aj moju trojkolku. Prvýkrát po rokoch by som sa rád odvážil na ľad. Podmienkou je, že to musí byť vhodné miesto na to, aby som sa tam i nazad dostal na svojom vozidle. Bolo by skvelé, keby som sa mohol previezť krížom cez priehradu Gouwzee z Volendamu do Markenu. Geert mi slúbil, že mi požičia svoje fáro.

Štvrtok 15. januára

Dnes ležala vo výťahu mandarínka.

„Len čo sme si zvykli na jablká, máme tu toto,“ povzdychla si pani Schaapová.

Ten kus ovocia je najdôležitejšou témou rozhovorov pri káve a čaji. Niektorí obyvatelia sú z toho trochu nervózni. Domnievajú sa, že je to predzvesť veľkej katastrofy.

„Je to len malá mandarínka. Nie bomba,“ upokojovala ľudí sestrička.

S Evertom sme uzavreli stávkku. Myslím si, že ten, kto tu trúsi ovocie, je niekto z personálu, Evert je zas presvedčený, že páchatelom je niekto z našich obyvateľov. Kto prehrá, kúpi knihu podľa výberu víťaza. Evert musel prisahať, že nie je ten, kto ovocie kladie. Najprv sme sa chceli stavať o to, kto uhádne, ktorý druh ovocia sa nájde nabudúce, no vzájomná podozrievavosť nám to nedovolila. Keby predpovedal, že sa niekde nájde napríklad banán, isto by do štvrtí hodiny v daktorom črepníku ležal.

Medzičasom dostal personál od Stelwagenovej za úlohu mať oči na stopkách. Počul som to od pani Moralesovej. Nie tak dávno, čo sa u nás zamestnala ako ošetrovatelka. Táto klebetná Španielka má pre mňa slabosť. Mnohé z viet začína: „Nepre- zradte to, ale...“ Musíte si k tomu ešte domyslieť komický španielsky prízvuk.

Možno mám v nej užitočný „zdroj aktuálnych informácií“ medzi personálom. Voľakedy bola týmto zdrojom moja dobrá priateľka Anja Appelboomová, ktorá pracovala pre Stelwagenovú

v kancelárii a pravidelne mi posúvala informácie, ktoré neboli určené obyvateľom domova. Stelwagenová ju však poslala do predčasného dôchodku.

Keď ide o informovanie obyvateľov domova, naša milá pani riaditeľka sa drží hesla: Čo oči nevidia, srdce nebolí. Mám dojem, že Stelwagenová si právom myslí, že obyvateľov nehodno zaťažovať vedomosťami, ktoré by ich len znervózňovali. Podceňuje starých ľudí a nie je jediná. Ja sám s ňou v mnohých ohľadoch súhlasím. Keď s ľuďmi dlhé roky zaobchádzate ako s nemluvňatami, tak sa tak začnú správať.

Piatok 16. januára

Žiaľ, vitalita obyvateľov nášho domova sa za uplynulý rok vôbec nezlepšila. Najslabší a najstarší nás opustili, no na ich miesto neprišli jarí sedemdesiatnici, ale pokročilí osemdesiatnici, ktorých nám sem posielajú ako na páse.

Rekord za najkratší čas pobytu u nás získala pani, ktorej meno sa nám nestihlo dostať do uší. Po oficiálnom entrée na vozíčku predným vchodom, opustila budovu o pol druhu dňa v drevenej truhle zadným vchodom. Možno ju to sťahovanie emocionálne vyčerpalo.

„Vypila len jednu šálku čaju. Jednu jedínú!“ povedala pani Duitsová štyrikrát.

„No a?“ odpovedal Bakker. Tiež štyrikrát.

Otázka znie, či musela zosnulá zaplatiť ubytovanie dopredu na celý mesiac.

Podľa nových stanov môžu byť dôchodcovia umiestňovaní do domova iba vtedy, keď už vôbec nevládzu, a teda si vyžadujú intenzívnu starostlivosť. Naši noví obyvatelia sú už pri príchode len krôčik od smrti alebo od opatrovateľského oddelenia. Zdraví obyvatelia sú v menšine. Priemerný vek sa posúva k deväťdesiatke. Rýchlosť cirkulácie obyvateľov sa tiež zvyšuje. Nič dobré z toho nehladí.

V „cvičebni“, rozumej v nevyužívanej kancelárii, ležal ananás. Páchateľ sa tentoraz rozhodol pre väčší kus ovocia.

Zábavné je, že čosi také triviálne ako voľne položený kus ovocia vie spôsobiť taký rozruch. Za bežných okolností nemihnú naši obyvatelia brvou ani pri najnepravdepodobnejších konšpiračných teóriách, no v tomto prípade sú úplne bezradní. Nevedia, čo s tým.

„Vôbec tomu nerozumiem. Prečo to niekto robí?“ sú najčastejšie otázky.

Pre samotnú tajomnosť by bolo najlepšie, keby to zrazu prestalo bez toho, aby sa k tomu niekto priznal. Pre našu stávku by to však bola škoda.

Sobota 17. januára

Sprísnené kritériá prijímania nových obyvateľov do domovov dôchodcov nevyhnutne spôsobujú zvýšené množstvá neobývaných priestorov. Do roku 2020 musí osemsto z dvoch tisíc domovov dôchodcov zavrieť svoje brány. Pomer je jeden ku dva a pol. To znamená, že do piatich rokov sa poriadne zvýši kvantita

vynútených presťahovaní, pretože správna rada so zatvorením domova nečaká dovtedy, kým ich posledný nájomca otrčí kopytá.

Tu nás pred pol druha rokom strašili prestavbovými plánmi. Každému sa poriadne uľavilo, keď ich zmietli zo stola. Tá úľava bola možno predčasná. Sedliacky rozum mi hovorí, že ak túto barabizňu nechcú zrekonštruovať, je dosť možné, že plán prestavby sa zmenil na demoláciu.

Mám v úmysle sa na to čo nevidieť dôkladne poinformovať u Stelwagenovej.

Sťažujeme sa, že sa s nami zaobchádza ako s deťmi, a musíme to v tichosti tolerovať, no zjavne to môže byť aj horšie. V článku denníka *De Algemene Dagblad* sa píše, že Sientje van der Leeová (91) už nesmie viac ukladať kvetináče na parapet, pretože to prekáža umývačovi okien, ktorý v domove každý polrok umýva okná. A ani preto, že z času na čas opadajú z kvetov lístky. Bytové družstvo *De Woonveste* jej prikázalo, aby kvety odstránila. Sientje celý život gazdovala. Vyhlásila, že potrebuje okolo seba zeleň, a tak spustila rúžnu protestnú akciu: vyvesila transparent s nápisom RUKY PREČ OD MOJICH KVETOV. Pri takýchto problémoch predsa len trochu vybledne všetok rozruch z útokov v Paríži i v Belgicku.

Nedeľa 18. januára

Zajtra večer je porada *Staniemrvu*. Na programe máme vypracovanie plánu návštevy reštaurácií a rozvrh výletov.

Zimný spánok trval pridlho. Je čas rozhybať sa. Schôdzka sa koná u Geerta, ktorý, ako sám povedal, všetko dôkladne pripraví.

Okrem nechutných úsporných opatrení sa uskutočnil prenos kompetencií spojených so starostlivosťou o starých ľudí z vlády na obce len preto, aby ich podstrčili jej samotným príjmom.

S úspornými opatreniami to vyšlo pomerne dobre, len proces decentralizácie ešte viazne. Zástupcovia obcí, ktorí musia odrazu všetko riešiť sami, sa však hromadne rozhodli pre de-decentralizáciu. Aby ušetrili, dávajú hlavy dokopy a dohadujú sa na tom, ako čo najviac znížiť výdavky za starostlivosť.

Takže namiesto jedného ministra alebo štátneho tajomníka má oddelenie starostlivosti pod palcom, a teraz sa drzte, tridsaťsedem zákonodarcov z tridsiatich siedmich miest a dedín. Tých nebude kontrolovať stopäťdesiat členov druhej komory parlamentu, ale päťsto členov mestských úradov, ktorí budú presadzovať záujmy napríklad nadácie Vpred obce Lutjebroek. Som zvedavý, čo nám to prinesie.

Len tak mimochodom, myslím si, že obyvatelia Lutjebroeku musia byť frustrovaní už len z toho názvu, takže im nemožno zazlievať, že si chcú prílepiť.

Priateľ Edward sa nahlas pýtal sám seba, prečo vlastne nemožno zobrazovať proroka Mohameda. Dobrá otázka, na ktorú nepoznal odpoveď nik z nás. Evertovu domnienku, že prorok bol asi škaredý ako noc, sme vo všetkej úcte zamietli, pretože sa mu nepodarilo odpovedať na protiotázku, čo je na noci škaredé.

Nechtiac som tak znova skončil pri tajomstvách: včera sa v komore našiel banán. Roznieslo sa, že personál začal honbu na

páchatela. Zatiaľ bezúspešne. Riaditeľka vyzvala obyvateľov, aby zachovali pokoj. To, že podobné výzvy vyvolávajú opačnú reakciu, by už Stelwagenová mohla vedieť.

Pondelok 19. januára

Minulý víkend sa uskutočnili Národné ornitologické dni. Musel som myslieť na svoju zosnulú priateľku Eefje, ktorá pri tejto príležitosti s láskou sedávala pred oknom a dokázala hodinu nerušene počítať vrabce a sýkorky.

Nesmel som jej pomáhať. „Iba skutoční milovníci vtáctva sa môžu tohto oficiálneho počítania zúčastniť, Henk. Ty si však dobrodruh, ktorého to hneď omrzí. Vráť sa tak o hodinku.“ Vedela sa pri tom pekne usmievať. Úplne som zmäkol. Chýba mi. Zamilovanosť pozná happy end len zriedkakedy.

Od pani Moralesovej som sa dozvedel, že naša riaditeľka uvažuje nad zákazom telefonovania v jedálni. Niežeby sa tam často telefonovalo, no ak niekto predsa len volá, „užíva“ si to celá jedáleň. Akoby to mali počuť až vonku.

KDE SI? ... ZA STOLOM ... ČAKANKY S FAŠÍRKOU ...
IDE TO ... NIE, ZLE, ANI OKO SOM NEZAVRELA ... V TOM-
TO POČASÍ URČITE ... KEDY ZASA PRÍDEŠ? ...

Starí ľudia a moderné telefóny nejdú dokopy. Z tých nepocho-
piteľných zvonení a pípaní sú len nervózni. Najradšej by so sebou
vláčili bezdrôtový bakelitový aparát, aby mohli čísla tak ako vo-
ľakedy vytáčať. Všetky drobné tlačidlá sú zárukou omylov.

Ten drobný ploský telefónik s celým telefónnym zoznamom je hotová nočná mora. Ani veľké číslice pre staré oči a trasúce sa prsty neprinášajú veľkú útechu.

Na WC ležalo kivi.

Stelwagenovej sa to nepáči. Nemá kontrolu nad niečím takým bezvýznamným, ako je kde-tu ležiace ovocie, a vníma to ako podceňovanie vlastnej autority. A to najmä preto, lebo je už dlhodobo hlavnou témou rozhovorov medzi obyvateľmi.

Ohromne ma to fascinuje. Evert sa dušoval, že tomu, kto sa prizná – ak sa niekto vôbec prizná, daruje kôš plný ovocia.

Utorok 20. januára

Včera bol modrý pondelok. Tento tretí pondelok v januári je vyhlásený za najdeprimujúcejší deň v roku. Kým? Netuším. No členov *Staniemrvu* sa netýkal. Všetci sme sa veselili na klubovom zhromaždení u hostiteľa Geerta.

Členov klubu u seba privítal po prvýkrát a treba povedať, že čo sa týka občerstvenia, dal si poriadne záležať. Tipujem, že hojné zásoby tekutín mu ostanú až do leta. Nakúpil toho toľko, že keby sa celý večer pilo napríklad iba pivo, bolo by ho dosť pre každého. A to platí aj pre víno všetkých farieb, kolu, minerálku, fantu, pomarančovú šťavu, jenever, vaječný likér a koňak. Dokonca mal aj fľašu ríbezľového jeneveru. Ani som netušil, že existuje aj taký.

Nehovoriac o množstve jednohubiek. Mal toho toľko, ako keby sme prežili vojnovú zimu. Po skončení dostal každý výslužku. Najviac si vyslúžil Evertov Mo. Ten zožerie vždy všetko. Ešte aj to, čo sme my nevládali. Nech do seba nahádže čokoľvek, všetko premení na výkaly. Evert sa ponúkol, že ak bude zvyšné flaše tlačíť dátum spotreby, rád príde vypomôcť.

„Len aby sa nič nevyhodilo,“ tvrdil so širokým úsmevom. Aj jemu je jedno, čo do seba nahádže.

Jedlo, pitie, dobrá nálada... Na schôdzovanie veľa času neostalo.

Načrtli sme dva plány. Jeden pre *Svetovú kuchyňu* a druhý pre rad ostatných výletov klubu. Cieľom bolo, aby sme si tento rok niekam vyšli aspoň raz za dva týždne.

Pre menej solventných sme založili fond, z ktorého však môže v prípade potreby čerpať každý. Všetci boli za. Za pokladníka som bol zvolený ja a sám som anonymne vložil základ. Koniec koncov je to skvelá investícia. Členovia klubu sa môžu u mňa diskkrétne ohlásiť a prispieť. Veď tie eurá mienime minúť na dobrú vec.

Do hrobu sa ide švorc je naše prvé oficiálne klubové heslo. Pokúšame sa o viac sloganov. Aj o klubovú hymnu. Ej veru, dobre sme sa veselili.

Geertových susedov sme vopred poprosili, že ak budeme príliš hluční, aby prišli najprv za nami a nie za riaditeľkou.

Evert trval na tom, že to sám vybaví. Neočakávam žiadne sťažnosti.

Streda 21. januára

V tento deň zosnulo moje malé dievčatko. Bicykel sa pohol pol metra doprava alebo doľava a zviezol sa po šikmom brehu priamo do splavu. Ja som dcére kontroloval zošity a manželka vešala bielizeň. Obaja sme si mysleli, že na ňu dáva pozor ten druhý.

Doživotný žiaľ, doživotné výčitky.

Štvrtok 22. januára

Včera sa nenašlo žiadne ovocie a to sa stalo témou rozsiahlych debát. Čuduj sa svete, roky nik nenaďabil ani na bobuľku hrozna a nezdalo sa to nikomu čudné. Odrazu už po dni každému chýba jablko či hruška. Nepredpokladám, že táto záhada ostane nevyriešená naveky.

Budúci týždeň vo štvrtok ideme po prvýkrát spolu do reštaurácie. Výber je na Edwardovi. Evert chce uzavrieť stávky v pomere jedna k desiatim, že bude argentínska. Edward, samozrejme, nehrá.

Po dvoch zrážkach elektroskútrov počas jedného týždňa umiestnili na vybraných miestach, tam, kde sa chodby križujú či nebezpečne lomia, zrkadlá. Našťastie, zranenia boli len ľahké a materiálne škody malé. Smrteľná nehoda v domove dôchodcov by zaručene spôsobila nežiaducu mediálnu publicitu a tomu treba za každú cenu zabrániť. Preto sa vedenie rozhodlo zrkadlami

zvýšiť bezpečnosť dopravy, čím však akosi podcenilo schopnosti dôchodcov.

I napriek neprítomnosti akýchkoľvek protiidiúcich vozidiel sme tu mali medzičasom pár drobných nehôd. Starčekovia hľadeli do zrkadiel tak sústredene, až nabúrali priamo do steny. A tie naše steny sú natreté podľa poslednej módy rokov sedemdesiatych hrubou pórovitou vrstvou béžovej farby. Väčšinou to znamená pár solídnych odrenín. Znie to možno trochu morbidne, no z takej steny sa krv nedá poriadne odstrániť. Takže tu i tam vidieť stopy po nehodách. Nie tak dávno sa tie rušivé šmuhy zatrelí tmavším odtieňom béžovej. Stelwagenová zatiaľ o odstránení zrkadiel neuvažuje. Znamenalo by to, že urobila zlé rozhodnutie.

Piatok 23. januára

Včera som znova po roku absolvoval pravidelnú kontrolu u svojho geriatra. Na svoje prekvapenie som zistil, že doktor Jonge šiel do penzie. Mal okolo sedemdesiatky, a tak čerpal zo skúseností. Novému geriatrovi, vlastne geriatričke, táto schopnosť chýba. Je ňou štyridsiatnička, doktorka van Vlaanderenová.

„Volajte ma Emma.“

Som trochu staromódny. Vo svojom veku si to môžem dovoliť. Doktora by som nikdy neoslovil Emma, hoci by sa tak aj volal.

Zdá sa mi, že je to vlúdna žena, ochotná trpezlivo počúvať, no som si istý, že by som tu mal radšej svojho starého doktora. Bol stručný, jasný a vtipný. Doktorka Emma sa ku mne správala

trocha ako k hluchému decku. Slová vyslovovala príliš nahlas, pomaly a infantilne.

Zvažoval som chvíľku, že jej poviem: „Pani doktorka, nie som ani hluchý, ani hlúpy,“ no pripadalo mi to príliš hrubé na to, že je to naše prvé stretnutie. Ešte jeden mínusový bod: so svojím starým doktorom som bol už na polceste v prerokúvaní možnosti eutanázie a teraz aby som s tým začínal odznova. Na to som dnes nemal najmenšiu chuť.

Len tak mimochodom, čísla hovoria výrazne v neprospech domácich lekárov i geriatrov: len malému percentu žiadateľov o eutanáziu sa vyhovie. Ani kliniky asistovaného ukončenia života nevedia poskytnúť lepšie čísla: názov kliniky, kde sa eutanázia uskutočnila, sa zverejní len v štyroch percentách prípadov. Zdá sa, že len nadácia *De Einder* ponúka najreálnejšie šance. Počul som, že človeku jednoducho stačí objednať lieky cez internet a prídu mu poštou rovno domov. Odkedy som v používaní počítača zručnejší, malo by sa mi to podariť. Na začiatku som ho používal len ako písací stroj, no teraz v ňom viem aj kadečo vyhľadať. V dohľadnom čase si to zariadim. Môj názor je, že koniec koncov som to ja, kto za seba robí rozhodnutia. Najväčšie riziko číha v tom, že človek sa pomaly a nepozorovane alebo práve naopak, odrazu ocitne v situácii, v ktorej nie je schopný sám akékoľvek rozhodnutie vôbec urobiť. Ako v prípade Eefje. Je dôležité, aby mal človek tabletky pripravené poruke. Ukryté doma na takom mieste, ktoré pozná len jeho dôverný priateľ. Ak sa neočakávane stane, že nemá dosť síl lieky užiť, môže mu potažme pomôcť priateľ či priateľka. Určite sa však musí postarať o nepriestrelné alibi.

Rozhodne sa do toho pustím. Najprv si zožením tabletky, a potom dám Evertovi inštrukcie. Je to ten správny človek: má zlaté srdce a kaše na pravidlá.

Sobota 24. januára

Včera poobede pri čaji sa v takmer plnej jedálni postavila pani Lacroix. Je u nás len mesiac, no aj za taký krátky čas sa jej podarilo narobiť si nepriateľov. Nemusela pre to robiť nič, stačilo vyzerat' extravagantne. Nosiť vlajúce sukne plné kvetov všetkých farieb, šály a klobúky, mať načerveno narúžované pery a nafialovo nalakované nechty. A rozprávať tak trochu afektovane.

Lyžičkou cinkala o šálku tak dlho, kým sa všetci neotočili jej smerom. Zakašlala.

„Ako všetci dobre viete, som performatívna umelkyňa.“ V jedálni to zamrmlalo. Mnohí netušili, čo to je. „Dva týždne ste boli svedkami mojej performancie, keď som na rôzne miesta kladla ovocie. Ako symbol odcudzenia a znak toho, že dávať je dôležitejšie než brať. A aj preto, lebo je zdravé.“

Mrmlanie prešlo do rozhorčeného šomrania.

„Išlo ma poraziť z tých tvojich jabĺk,“ verbalizovala pani Slothouwerová svoje hlboké opovrhnutie. Mnohí jej pritakali.

„Mne to prišlo celkom vtipné,“ povedala Leonie, nový člen *Staniemrvu*, a ja som bol na ňu pyšný. Okamžite sa vytvorili dva tábory – za a proti umeniu performancie. Menšina, ktorá nepanikári pri každej nečakanej maličkosti, bola za a ostatní boli proti.

Večná škoda, že tam nebol aj Evert. Ten by bezprizornému ovociu vyjadril svoju plnú a jednoznačnú podporu.

Jedáleň sa pomaly upokojila. Niektorí dokonca zabudli zjesť keksík, čo mali ku káve.

Rozuzlenie bolo famózne.

Stávkou s Evertom som však prehral. Ovocie kládol obyvateľ domova, nie personál. Dlhujem mu knihu. Žeby knihu s receptmi ovocných šalátov? Ak taká vôbec existuje. Evert zasa kúpi Lacroix košík ovocia.

Nedeľa 25. januára

Grietje navštevujem na uzatvorenom oddelení pravidelne. Vždy ma prijme vo veľmi dobrej nálade, hoci už vôbec nevie, kto som.

„Aké milé, že ste ma prišli navštíviť. A to v takom krásnom počasí. Skvelé.“

Je úprimne rada, že má návštevu, a to je aj dôvod, prečo pravidelne navštevujem opatrovateľské oddelenie. Grietje je taká dementná, že je šťastná a bezstarostná. Niekedy sa na mňa zadíva o čosi dlhšie s takmer neviditeľným úsmevom a iba pokrúti svojou lúbou hlávkou. Akoby si pomyslela, že ma predsa odniekiaľ pozná... Kdesi v hlave má uložený celý svoj život. Sama sa tam už dostať nevie, no ja opatrujem miesta, o ktoré sme sa delili spolu.

Vedíme prázdne reči. Pre mňa za mňa môžeme viesť aj plné reči, akurát, že z predchádzajúcich návštev si nič nepamätá a zajtra nebude vedieť o dnešku. Po štvrtíhodine je po debate, a tak

sa rozlúčim. Vtedy väčšinou povie: „Škoda, že už odchádzate, ale nevádi. Ešte mám toho toľko na práci.“ A potom mi zamáva.

Návštevy nesiem ťažko nie kvôli Grietje, ale kvôli jej druhom v nešťastí. Mnohí z nich sú ustráchaní, zlostní, smutní, zmätení alebo všetko dokopy. Alebo už nemajú žiadne emócie a sedia na stoličke ako bez duše. Keď sa nevedia udržať v sede, ležia v posteli a starostlivé ruky ich polohujú tak, aby predišli preležaninám.

Neviem vydržať pohľad na toľkú strach a bezmocnosť.

Pondelok 26. januára

Vo Francúzsku je zakázané dať prasatu meno Napoleon. V americkom štáte Alabama je zakázané šoférovať so zaviazanými očami. V našom domove dôchodcov je zakázané mať na balkóne hotel pre hmyz. O prvých dvoch zákazoch som bol informovaný z počutia, ten tretí vstúpil do platnosti nedávno a je nariadením riaditeľky nášho domova.

Na trhoch pre domácich majstrov možno kúpiť konštrukcie vyrobené z dreva, korku, trstiny či z iného prírodného materiálu. Ich cieľom je, aby sa do nich nasťahoval rozmanitý hmyz. Sú ľudia, ktorých aj to baví. Patrí k nim aj pani Bregmanová. Minulé leto si taký hotel zadovážila a umiestnila ho na balkóne. Odvtedy, podľa niektorých jej susedov, k nim do izby zaletela z hotela každá muška, komár či osa, čo spôsobilo spršku sťažností u Stelwagenovej.

V zozname domácich pravidiel boli všetky možné zákazy týkajúce sa domáceho zverstva, no s ubytovňou pre hmyz sa v ňom

nepočítalo. Preto sa doň musel pridať ďalší zákaz, ktorý bol minulý týždeň vyvesený na nástenke. Bregmanová preto ponúkla svoj hotel na predaj a Stelwagenová ho okamžite kúpila, aby už v zárodku predišla eventuálnej nespokojnosti. Samozrejme, z rozpočtu domova. Koniec koncov na balkón možno zavesiť maximálne jedno krmidlo pre vtáky.

V sobotňajších novinách som našiel zaujímavý článok o domove dôchodcov v mestečku Rijssen. Ošetrovateľský personál si tam rozbehol celý kšeft po svojom tak, aby čo najlepšie vyplnil prania domácich obyvateľov. Akurát som z neho nevedel vyčítať, či riaditeľa, správnu i dozornú radu prepustili, alebo či boli ich sivou eminenciou.

Ludia, ktorí sa prepustia zo zamestnania sami, sú veľmi zriedkavým javom. Nepredpokladám, že by sa naša riaditeľka Stelwagenová v blízkej budúcnosti vyhlásila za nadbytočnú.

Utorok 27. januára

Feta a Nana Mouskouri, viac človeku nenapadne, keď príde reč na Grécko. A ešte dvaja, už mŕtvi Gréci: Zorba a Demis Roussos. Ten druhý preto, lebo zosnul len nedávno.

„Možno je už aj Nana Mouskouri mŕtva. Takže nám ostala len feta a tá mi nechutí,“ analyzovala pani van Diemenová dôležitosť Grécka.

A čo čert nechcel, v Španielsku sa zrútila grécka F-16.

„Desať mŕtvych,“ prečítala pani Duitsová nahlas.

„Preváža F-16 vôbec pasažierov?“ chcel ktosi vedieť.

„Určite zle udržiavané lietadlo,“ tvrdil pán Bakker.

Veru, je len málo dôvodov, prečo udržať Grécko v EÚ. Tým bola táto otázka dostatočne zodpovedaná.

Je najvyšší čas, aby sa zas niečo dialo. Našťastie vo štvrtok začíname s naším projektom *Kuchyne sveta*, pretože na mňa už padajú steny. Hoci sa idem každý deň trochu poprechádzať a párkrát za týždeň si vyjdem von na svojom elektroskútri, nič z toho ma nevie vytrhnúť z každodennej prázdnoty.

Aj môj priateľ Evert je v poslednom čase akosi menej veselý než obyčajne. Netuším prečo. Nemá veľký význam sa ho na to pýtať.

„Henk, aj keby mi niečo bolo, nemám najmenšiu chuť vešať ti to na nos.“

„Nie veru, milý priateľu, prečo by si sa mi mal s niečím zdôverovať... To sa predsa nehodí.“ Opatrne sa pokúšam dostať z neho nejaké to slovo. „Ja len, že v poslednom čase si akýsi nemastný-neslaný.“

Zamrmlal niečo ako „možno“ a odbočil od témy svojou tradičnou otázkou: „Henkie, prezrad', čo dobré ti môžem naliať?“

Potom sme chvíľu hrali šach a tvárili sme sa, akoby sa nič nestalo.

Streda 28. januára

Možno sa Everta moja poznámka, že je nemastný-neslaný, predsa len mierne dotkla, pretože pri večeri nám poriadne rozprúdil krv.

Až príliš nahlas sa opýtal opatrovateľky, ktorá nám priniesla jedlo na stôl, či je to tá červíková fašírka, a ukázal na mäsovú guľku pri zemiakovej kaši.

Všetci naňho vyvalili oči.

„Čo tým myslíte, pán Duiker?“

„Nuž,“ povedal Evert, „čítal som v novinách, že odnedávna ponúka Lidl červíkové fašírky.“ Z vrečka vytiahol pokrkváný výstrižok z novín a začal čítať. „Obsahuje štrnásť percent červov, teda zamrazených lariev múčiara obyčajného, ktoré sú porovnateľné s múčnymi červami.“ Poobzeral sa a dodal: „Mal som na mysli, akoby som ich v tom mäse cítil. Je také kyslasté. Veľmi chutné.“ A bez toho, aby počkal na odpoveď, spokojne jedol ďalej. Túto spokojnosť však bolo ťažké hľadať medzi ostatnými.

Jednu guľku si ktosi pomocou lyžice a vidličky nadvihol a podržal v bezpečnej vzdialenosti, akoby sa ešte hýbala. Žena, ktorá si do úst vložila poriadny kus, sa už neodvážila ďalej žuvať, no nechcela ho ani vyplúť. Niekoľko dlhých sekúnd sedela nepohnute s polootvorenými ústami.

„Čo sa deje?“ informovali sa pri vzdialenejších stoloch. Skrátka, všeobecné rozpaky spôsobili, že kuchár prišiel osobne oznámiť, že guľky sú z mletého mäsa bez červíkov.

No nepomohlo to. Mnohé z mäsových guľiek ostali nedojedené alebo nedotknuté. Len tí, ktorí si vybrali dusenú krkovičku, dojedali svoje porcie až s prehnaným apetítom. „Hmmm, to je ale chutná bravčovinka.“ Aj keď by tu mal človek dôvod na to, aby vám vyškriabal oči, málokedy je v takom rozpoložení, aby to urobil.

Po večeri sa prišiel kuchár s Evertom pozhovárať. Ten vystrúhal na tvári najnevinnejší výraz. Neskôr som mu zložil kompliment: „Už ťa znovu spoznávam, priateľu.“

Štvrtok 29. januára

Odchod je poobede o 17.00. Je to dobrý kus cesty.

To je všetko, čo vieme. Pre istotu nechávam obed z väčšej časti nedotknutý. Väčšinou toho veľa nezjem a takmer vždy mi chutí. Našťastie si viem jedlo dobre vychutnať. Mám vrstovníkov, ktorí necítia rozdiel medzi kyslou uhorkou a sladkou jahodou.

Človek tak stratí jedno z potešení, ktoré v podstate nemá nič spoločné s vekom: vychutnať si jedlo i nápoje. Je ohromujúce, že ľudia, ktorým v živote zostala len radosť z jedenia a pitia, vedia byť takí povrchní a nesmierne lakomí. Konzumujú radšej starý chlieb, lacnú čokoládu, vyvetranú kávu, zostatky jedál, rozsušené koláčky, kyslé víno... Samozrejme, že zažili vojnu, no daj sa mi svete, prečo sú len takí príšerne malicherní? Najradšej by som na nich zreval: Prečo si nekúpate aspoň tých pár vecí, z ktorých by ste mohli mať ešte radosť?

Čo sa týka peňazí, *Staniemrv* radí: *Nech sa mince kotúlajú, no nie cez rozpočet.*

Keď už sme pri chutiach, v Austrálii sa uskutočnil výskum, z ktorého vyšlo najavo, že respondentom sa zdala káva z bielej

šálky horkejšia než tá istá káva z modrej šálky. Možno sa zdá káva v bielej šálke tmavšia a to navodzuje v človeku asociáciu horkosti.

Piatok 30. januára

Čašník mal na sebe károvanú sukňu, na stenách viseli gajdy a po celom obvode múrov stáli stovky fliaš whisky; hádajte, ktorú zo svetových kuchýň sme poctili svojou návštevou!

Vynikajúco sme sa najedli a napili v škótskej reštaurácii a whisky bare Highlander. Museli sme sa dať odviezť až do mestčka Alkmaar, čo našu radosť len zvýšilo. Edwin, Edwardov synovec, nám robil šoféra. Vždy nás rád odvezie na svojom mikrobuse. A stojí nás to len benzín.

Majiteľ reštaurácie a baru so škótskym akcentom a pupkom od whisky nás srdečne privítal. Na znak dôvery nám mohol sám vybrať, čo budeme jesť. Jedlo bolo skvelé, no nevedel som prísť na to, čo bolo na ňom škótske. Bolo by dobré, keby nám nabudúce dal organizátor krátky predslov o charakteristických črtách vybratej kuchyne. Zo škótskej kuchyne poznám len haggis, aj to len z počutia, a všetko nasvedčuje tomu, že túto delikatesu sme nejedli. Práve som si vyhľadal, že haggis sa robí z ovčích srdcí, pľúc a pečienok a pre vláčnosť pokrmu sa pridáva aj veľa masti. Je dosť možné, že sme o nič neprišli.

Evert sa šiel z nepreberného množstva druhov whisky na nápojovom lístku zblázniť.

„Ja si neviem vybrať. Skutočne si neviem vybrať!“ zvolal trochu panicky.

Na konci večera, po tom, čo si dal do nosa šesť rôznych druhov whisky, sem-tam zamrmľal: „Som v raji, som v raji.“ Dokonca privolil, aby ho Leonie z času na čas láskyplne pohladkala. Bol rozto milý.

Projekt *Kuchyne sveta* okamžite zožal úspech.

Pri návrate domov sme zobudili vrátnika, aby sme mu zapriali dobrú noc. Geert mu oznámil, že jeho malý priestupok prehliadneme „za predpokladu, že nebude dôvod, aby sme tak predsa len urobili.“ Ach, Geert, ten malý vydierač.

O jedenástej som v dokonalej spokojnosti vklzol do perín.

Sobota 31. januára

Každú zimu všetci oľflú chrípkovú vakcináciu.

„Očkujú nás, aby sme dostali chrípku?“ položila si otázku pani Quintová. Zaočkujú skoro každého a napriek tomu chrípka nemilosrdne udrie každý rok. Ten koncert kýchania a kašľania trvá týždne a podľa niektorých fám si vyžiadal dva ľudské životy, a to život pána a pani Schreuderovcov, ktorí tu boli známi tým, že sa im kedysi podarilo vysávačom vcucnúť kanárika.

A hneď som pri domácich zvieratách.

Máme nového obyvateľa, akéhosi pána Verlaata, ktorý musel nechať svojho psíka u svojej staršej sestry, pretože držanie domácich zvierat je u nás s výnimkou operencov zakázané.

Vyhráždal sa, že to dá na súd; podľa neho by držanie domácich zvierat malo patriť medzi univerzálne ľudské práva.

Myslím, že ho Stelwagenová, aby predišla nežiaducej publicite, trochu priškripne. Verlaata navštívila už dvakrát.

Ak by som vzal do úvahy nedávno zverejnený zoznam zvieracích druhov, považovaných za domáce, a Verlaat by si presadil svoje, tak sa z domova stane slušná zoologická záhrada. Ježko, kozorožec, klokan, dikobraz, to všetko sú domáce zvieratá. Výrazne by to tu ožilo.

Muntžaka malého z tohto zoznamu vyradili. Keď som si prečítal prečo, až mi slzy vyhrkli. Tento malý jeleň má také tenké nožičky, až sa mu lámu, keď chce rýchlo utiecť. Aké smutné. Celkom by ma zaujímalo, ako to ten muntžak tak dlho v tej nemilosrdnej prírode prežil.

Pri pozeraní prírodopisných filmov nikdy neviem, komu držať palce: či nevinnému zebriemu mláďaťu, alebo levici, ktorá musí vynaložiť mimoriadne úsilie na to, aby ulovila kus mäsa pre svoje malé milé hladné levičatá.

Nedeľa 1. februára

„Holandsko má najlepšie zdravotný systém v Európe.“

Podľa švédskeho výskumného ústavu *Health Consumer Powerhouse* čnie naše zdravotníctvo o konskú dĺžku nad okolitými európskymi krajinami. Kto som, aby som protirečil takémuto inštitútu?

Vystrihol som ten článok, zväčšil ho na kopírke v samoobsluže a vyvesil na nástenke v konverzačnej miestnosti.

„Nuž, ten článok hovorí viac o úrovni zdravotníctva v ostatných krajinách,“ bola jediná nevkusná poznámka, ktorú sa po hodnej chvíli premýšľania podarilo Bakkerovi zo seba dostať.

To, že sa v porovnaní s takým Kalmyckom nemáme zle, nie je žiadne prekvapenie, no žeby sme až tak predbehli ostatné európske krajiny?

Keď sa zas niekto začne sťažovať na naše zdravotníctvo, veľmi významne sa zahľadím na nástenku. Tak ako aj niektorí z mojich priateľov, z čoho sú notorickí dudroši nervózni.

„Čo sa tak dívaš na ten výstrižok? Veľmi dobre viem, čo sa v ňom píše.“

Pondelok 2. februára

Neverím v Boha, no z času na čas milujem ticho, a preto sa niekedy vyberiem do centra ticha. Najradšej v nedeľu poobede, pretože vtedy je tam najtichšie. Prostoduchí už majú rannú ekumenickú bohoslužbu za sebou a potom sú až príliš zaneprázdnení čakaním na návštevy.

Včera som si pol hodiny užíval ticho a návštevu som ukončil zapálením sviečky za svoju dcérku. Jemný šuchot za mnou mi oznamoval príchod postaršieho pastora.

„Smiem sa opýtať, za koho ste ju zapálili?“ opýtal sa, keď sa priateľsky uklonil.

„Za moju zosnulú dcérenku.“

„Vy na naše omše nechodíte, však?“

„Nie, ja k vášmu stádu nepatrím. Ja vlastne nepatrím k žiadnemu stádu.“

Pastor chvíľu mlkvo stál a hľadel pred seba. „Rád by som sa vám s niečím zdôveril,“ povedal, „za predpokladu, že si to necháte pre seba.“

Odpovedal som, že som si vždy prial byť aspoň raz kňazským spovedníkom. Srdečne sa zasmial.

„Mám síce stádo, ale sám som neveriacim pastierom,“ povedal. „Už roky neverím v Boha. Jedného dňa som uvidel svetlo: Boh neexistuje alebo je nepoznatelný. Z praktického hľadiska je tento rozdiel nepodstatný.“

„Čo sa týka Boha, súhlasím s vami, no na vykonávanie vášho zamestnania mi viera predsa len príde vhod.“

„Nie je to až také nutné. Viem si poradiť. Mám veľkú radosť, keď môžem ľuďom poskytnúť oporu a útechu. Nemám poňatia, čo iné by som vo svojom pokročilom veku robil, keby som nebol pastorom. Okrem toho, nik sa nepýta, či v Boha verím.“

Sedeli sme a rozprávali sa asi hodinu a pol. Fascinujúci človek.

Utorok 3. februára

Čo čert nechcel, v dnešných novinách stojí dlhý článok o akomsi pastorovi z mestečka Nijkerk, ktorý prišiel na to, že Ježiš nikdy neexistoval.

Náš domáci pastor sa rozhodol nechať si svoje neverectvo pre seba a tento pastor o tom napísal knihu. Každý má svoj vlastný spôsob, ako neveriť. Vo všetkej diskretnosti zanesiem výstrižok svojmu milému neveriacemu Tomášovi.

Včera na obed som na chodbe narazil na riaditeľku Stelwagenovú.

„Dobrý deň, pán Groen, ako sa vám darí?“

V zlomku sekundy som sa rozhodol pre malý bluf.

„Nuž, vlastne sa mám vynikajúco až na jednu maličkosť. Počul som, že náš domov je určený na demoláciu.“

Na moment ju môj frontálny útok zarazil a akosi pridloho na mňa hľadela v nemom úžase.

„Od koho ste sa to do počuli?“

„Mám to z dôveryhodného zdroja blízkeho vedeniu.“ Pokúsil som sa o tajnostkársky úsmev. Musím priznať, sám som bol prekvapený vlastným majstrovstvom.

„Ešte stále ho máte?“

Stelwagenová urobila chybičku. Vždy popierala, že by mala niečo s predčasným odchodom mojej informátorky Anje Appelboomovej do penzie.

„Čo myslíte tým ešte stále?“ opýtal som sa.

„Ó, vlastne nič... Ohľadne plánov demolácie, ak nejaké vôbec budú, rozhodne správna rada.“

„Mňa zaujíma iba to, či je náš domov určený na demoláciu. Nie to, kto o tom rozhoduje.“

„Akokoľvek rada by som túto informáciu zverejnila, nesmiem tak urobiť. Nehovoriac o tom, koľko rozruchu by spôsobilo, keby niektorí z našich obyvateľov začali o demolácii špekulovať. Bolo

by to mimoriadne nepríjemné, pán Groen.“ Naklonila hlavu a zahľadela sa mi priamo do očí.

„Úplne nečakaná demolácia by bola ešte nepríjemnejšia. Myslí si, že by to niektorí z nás neprežili.“ Opätoval som jej pohľad.

Nastala chvíľa ticha.

„Keď sa ku mne dostane definitívne rozhodnutie, prirodzene, budem o tom všetkých informovať.“

„Samozrejme.“

„Žiaľ, musím ísť, pán Groen. Prajem vám príjemné popoludnie.“

Myslím, že som trafil do čierneho. Ak je pravda, že náš domov je v zozname budov, ktoré musia byť v blízkej budúcnosti zdemolované, tak Stelwagenová začne okamžite hľadať straku klebetnicu, ktorej niet. Ešte bude zábava!

Streda 4. februára

Evertovi, Graemovi, Edwardovi, Leonie, Rii, Antoinovi i Geertovi som s náležitou hrdosťou pretlmočil rozhovor so Stelwagenovou. Dostalo sa mi pár priateľských poklepaní po pleci a slušný buchnáť od Everta. „Dobre, Henkie!“

Rozhodli sme sa, že ak na to bude vhodná príležitosť, príleje-me riaditeľke trocha oleja do ohňa. Evert chcel najprv prilívať celý sud s olejom. Mal v pláne rozdávať letáky s nápisom *Demolácia je vražda!* Museli sme ho trochu mierniť. Pomohlo to.

Konečne som urobil prvý krok. Na webovej stránke nadácie *De Einder* som si stiahol žiadosť o eutanáziu. Ešte musím tú myšlienku stráviť, no žiadosť už leží vytlačená na nočnom stolíku. Chvíľu tam ostane, kým sa rozhodnem vyplniť ju. Pre vlastný pokoj musím túto záležitosť riešiť pomalým dôchodcovským tempom.

Mal by som sa zapísať na kurz sociálnej dezintegrácie – určite už existuje a ak nie, tak na ňom neurológ Dick Swaab isto pracuje – hoci si myslím, že v mojom veku už taký kurz vlastne nepotrebujem.

Zvažujem, že si zadovážim peknú škatuľu, do ktorej si vložím všetky veci potrebné na poslednú cestu. Tabletky na eutanáziu, dôležité listiny, zoznam posledných prianí, výber pohrebnej hudby, pár drobností do truhly a nejaké osobné predmety. A starý darca orgánov môže ísť nohami dopredu, hoci mám podozrenie, že všetky moje orgány sú už dávno po záruke.

Ktoré tabletky a ako sa k nim dostanem, potrebujem ešte zistiť. Na to však musím pozbierať viac odvahy.

Štvrtok 5. februára

Snívalo sa mi o sušení mrazom. Dizajnérka peknej *odchodovej dózy* navrhovala sušenie mrazom, kryomáciu ako alternatívu ku kremácii či k uloženiu do zeme. Vo sne som sa ponoril do vane plnej tekutého dusíka s teplotou mínus stodeväťdesiatšesť stupňov Celzia, no nebol som ešte mŕtvy. Zobudil som sa a bola mi veľká zima.

Kryomácia je pre životné prostredie priaznivejšia než uloženie do zeme. Po zamrazení stačí nádobu dobre pretrepať, rozpadnú sa tak všetky ťažké kovy a ostane dvadsaťpäť kilogramov prachu, ktorý možno použiť ako kompost. Tak je mŕtvy človek aspoň na niečo dobrý. Prach si a na prach sa obrátiš. Podľa mňa musí vrahov tento spôsob veľmi zaujímať, pretože sťažuje hľadanie stôp.

Je tu však jeden problém: v Holandsku je kryomácia ešte zakázaná. Vo väčšine ostatných krajín vlastne tiež.

Jeden náš popletenec sa vybral do drogérie v pyžamových nohaviciach a v papučiach kúpiť rybí tuk.

„Ten už nepredávame,“ povedala predavačka.

Sklamaný sa vrátil domov. Keď vošiel do vstupnej haly, papuče mal od snehu.

Sestrička zalarmovala celý domov a vrátnik si to odniesol. Jeho povinnosťou je dávať pozor nielen na to, KTO ide von, ale aj na to, AKO ide von.

„Lenže on šiel tesne popri okienku, takže som nemohol vidieť, čo má na nohách,“ obhajoval sa vrátnik.

Preto dostal od riaditeľstva nariadenie, aby sa v prípade neistoty postavil a lepšie sa prizrel. Vrátnik však protestoval. On je totiž zo všetkého najlepši v sedení. Lahostajnosť mu srší z očí, nespraví ani krok navyše. Sedí na plný úväzok a odsedieť si musí ešte pätnásť rokov.

Piatok 6. februára

„Pozri,“ povedal Evert trochu nahlas, „aj invalid ako ja si pri močení rád vyskúša vystriekať špinu zo stien misy.“ A s chuťou si odhryzol z mäsovej kroketky v žemli.

„Dobre, ale ako?“ prejavil záujem Edward. Evert mu to chcel ísť predviesť.

„Pán Duiker, veľmi vtipné, akurát, že ľudia, čo tu sedia, by sa radi najedli. Nechajte si svoje záchodové príhody na neskôr.“ To zasiahla vedúca hospodárskej služby pani de Roosová.

Evert je jeden deň samopašný a druhý deň mĺkvy a uzavretý. Robím si oňho trochu starosti.

Na chodbe máme menší boj o dvere. Keď sú obyvatelia v izbách, personál má vo zvyku nechávať im dvere otvorené. Je to tak pre ošetrovatelky jednoduchšie a prehľadnejšie. Niektorým obyvateľom to neprekáža; aspoň môžu zízanie z okna strieďať so zízanim na chodbu. Iným je zas úplne jedno, či sú dvere otvorené, alebo zatvorené. No a sú tu aj ľudia ako ja, ktorí nestoja o to, aby ich každý bezostyšne špehoval. Mám rád svoje súkromie a chcem mať dvere zatvorené. Musím priznať, že ma stálo nemálo námahy, kým sa ošetrojúci personál naučil u mňa zatvárať dvere. Po takmer troch rokoch slušného upozorňovania sa mi to nakoniec podarilo.

Aj ja, bez toho, aby som nad tým rozmyšľal, pozerám iným do izieb, keď sú dvere otvorené. Vidím, ako ľudia sedia pri stolíku vedľa okna. Niekedy čítajú, inokedy niečo majstrujú, no väčšinou len tak sedia. Asi sa trénujú na veľké nič, ktoré ich čaká.

Sobota 7. februára

Vyrastali sme v časoch kalamárov a telegrafu: dve písmenká za sekundu alebo dve-tri zapípania. Písmenko po písmenku od odosielaťa k prijímateľovi.

V AMS-IX, v amsterdamskej internetovej centrále, prúdia digitálnou diaľnicou dennodenne dva terabajty za sekundu. Každú sekundu trikrát všetky stránky všetkých kníh niektorej veľkej univerzitnej knižnice. Pre starého človeka analógovej doby je to nepredstaviteľné množstvo.

Keď som čítal v novinách ten článok o AMS-IX, uvedomil som si, koľko sa toho v priebehu zhruba päťdesiatich rokov zmenilo. No na druhej strane: stále sa mučí, upaľuje, stínajú sa hlavy, znásilňujú ženy i odpaľujú deti. Takže nemožno tvrdiť, že sa ľudstvo až tak zdokonalilo...

Všade sú paralelné svety, ktoré, ako sa zdá, nemajú navzájom nič spoločné. V našom domove dôchodcov žijeme kdesi na úplnom okraji. Až kým z neho nespadneme.

No čo, Groen, máš filozofickú chvíľku?

Pani Smitová to vďaka plechovke Smacu poriadne schytala. Tá plechovka je oválna ako hokejové ihrisko, otvára sa akoby kľúčikom, na ktorý sa navíja veko plechovky. Akurát si treba dávať pozor na ostré hrany.

V plechovke sa nachádza slaný kus mäsa v masti. Ten sa môže nakrájať na kocky a primiešať k makarónom alebo sa nakrájať na plátky opečie na panvici a položí na krajec chleba. Keď budem v supermarkete, pozriem sa, či Smac ešte predávajú,

alebo ho mala pani Smitová v zásobe ešte zo sedemdesiatych rokov.

Počul som, že plátok mäsa pražila na panvici na potajme držanej elektrickej platničke, keď jej zazvonil telefón. Na svoj lančmít si spomenula, až keď dymový detektor spustil sirénu. Asi o tridsať sekúnd ju sestrička nachytala, ako hádže na uhoľ spálený obsah panvice do smetného koša.

Nedeľa 8. februára

S Geertom som sa dohodol na výmene poradia, a tak dátum prvého výletu *Staniemrvu* v roku 2015 vyberiem ja a nie on. Vymyslel som, že koncom februára by sme mohli ísť na veľtrh *Budem mama*. Jasné, že len na chvíľočku. Len aby sme videli začudované tváre všetkých tých tehotných žien, keď uvidia osem ľudí v našom veku, trmácajúcich sa medzi high-tech kočíkmi. Hneď potom by sme prešli na veľtrh *Domácnosť*. Chcel by som usporiadať súťaž, kto za pol hodiny nazbiera najviac zbytočností. Bude sa hodnotiť hmotnosť. Bude zakázané vziať viac kusov jedného druhu. Takže stiahnuť zo stola do tašky celú kôpku letákov sa nepočíta.

Pár pravidiel musím ešte doladiť. Mal by som tam ísť v niektorý deň na prieskum, ale zdá sa mi to prehnané. V živote som na takom veľtrhu nebol, no myslím, že bude stačiť, keď sa nechám prekvapiť.

Táto zima nestojí za nič. Skôr je to taká päť mesiacov trvajúca jeseň. Ani nemrzne, ani nesneží. Škoda. Šanca, že sa ešte túto zimu povozím na elektroskútri po ľade, je v nedohľadne.

Niežeby som ich potreboval, ale existujú vôbec zimné pneumatiky na elektroskútre?

Pondelok 9. februára

EXODUS DÔCHODCOV hlásal titulok lokálneho denníka *Het Parool*, novín vždy ochotných prilívať olej na oheň. Pani Zwiersová (81) sa musí už štvrtý raz presťahovať, pretože všetky domovy dôchodcov, v ktorých doteraz žila, zbúrali krátko po tom, čo sa v nich trochu zabývala.

Domov, v ktorom býva teraz, tiež dočasne, má prvotriedny personál. Chodia s ňou na nákupy, a keď sa vrátia domov, vždy jej ešte z ulice zamávajú. Čo viac si človek môže priať?

Nepokoj, ktorého sa Stelwagenová obávala, keď som sa jej medzičasom pýtal, či je náš domov určený na demoláciu, sa teraz vďaka novinám rozšíril medzi našimi obyvateľmi ako epidémia chrípky. Rozhovory opantal kolektívny strach zo sťahovania. Noviny kolujú z ruky do ruky.

Aj my máme veľmi milý personál, hoci nám nezamáva a nechodí s nami na nákupy.

Po všetkých analýzach vychádza, že z celkového počtu sedemdesiat domovov dôchodcov ich v Amsterdame zatvorili už šesť. O tom, že vybudovali nové byty pre samostatne fungujúcich seniorov, sa nehovorí, hoci musím dodať, že sú príliš drahé, až nezaplátiteľné. Takisto pribudlo pár nových, menších inštitúcií pre komplexnú starostlivosť. Sú to miesta, kde používajú

všetky dostupné prostriedky na to, aby životom spustošené telo udržali vitálne.

Tu, v severnom Amsterdame, je celkovo sedem domovov dôchodcov.

O demolácii ešte nie je nič známe, no pani Schanslelová to vedela na sto percent: kosa onedlho narazí na základný kameň.

Naša jediná nádej je, ako vyplynulo z hojných debát pri kávičke, že najprv padnú všetky ostatné starobince na severe a až potom ten náš.

„Potom to už bude jedno, lebo všetci budeme ležať pekne v truhle,“ povedal pán Bakker.

„Ja budem v urne,“ konkretizovala pani Duitsová.

Riaditeľka sa dnes vôbec neukázala, no očakávam, že v krátkom čase zverejní nejakú upokojujúcu, nič nehovoriacu informáciu.

Utorok 10. februára

Domácim obchodným reťazcom hrozí skaza. Nákupné domy *Vroom & Dreesman* stoja pred krachom, predajne domácich potrieb *Blokker* sú vo veľkých ťažkostiach a s obchodmi rozličného tovaru *HEMA* to tiež už dlhší čas ide dolu vodou.

Sú však medzi nami aj takí, ktorí sa ešte stále nevedia zmieriť s tým, že už vymizol koloniál.

Žeby existovala priama spojitosť medzi obchodmi, v ktorých seniori radi nakupujú, a obchodnými výsledkami firiem?

Keď už hovorím o nákupných reťazcoch, nedávno som šiel do potravín *Albert Heijn*, aby som zistil, či ešte predávajú lančmít značky Smac. Predávajú.

Stelwagenová ma nesklamala. Na druhý deň po alarmujúcej správe z *Het Parool* visela na nástenke informácia, v ktorej bolo kvetnato opísané, že môžeme pokojne spať.

„Demoláciu nášho domova dôchodcov v dohľadnom čase neočakávame.“

Spojenie v *dohľadnom čase* mi predsa len spôsobuje isté starosti.

„Tá informácia nič nevysvetľuje. Čo myslí tým, že v dohľadnom čase? Pre mňa to znamená týždeň, no pre les milión rokov,“ povedal pán Pot. To o lese nemá z vlastnej hlavy.

Po krátkej porade pri káve s niekoľkými členmi klubu sa rozhodlo, že Leonie nahodí svoj najnaivnejší úsmev a pôjde sa Stelwagenovej opýtať, kedy sa konečne začne s tou veľkou prestavbou, o ktorej sa hovorilo pred dvoma rokmi. Odvtedy sme o nej nepočuli. Najprv prestavba, potom demolácia – toto poradie sa nám zdá nelogické.

„Pani Stelwagenová, však sa tá prestavba nezrušila kvôli...“

Takéto niečo sa má Leonie so svojím nevinným psím pohľadom opýtať.

Streda 11. februára

Zajtra ideme so *Staniemrvom* znova do reštaurácie. Organizátorom je Geert. Je to jeho debut a nevie sa dočkať, hoci sme sa boli

v reštaurácii navečerať pred dvanástimi dňami. Vyzerá, že je trochu nervózny, pritom vždy pôsobí vyrovnané. Stretnutie je o pol šiestej v hale.

Papiere od združenia *De Einder* som si dôkladne prečítal. Predsa len je s tým spojených pár malých problémov. V prvom rade sa lieky na eutanáziu nedajú získať legálne a zdá sa, že cez internet ich tiež nemožno len tak ľahko objednať. Legálna eutanázia sa vykonáva súborom viacerých injekcií. Na to potrebujem najprv lekárom doložené potvrdenie o eutanázii. Svojej doktorke veľmi nedôverujem. Musím zistiť, či *De Einder* neposkytuje vlastných odborníkov. Najprv si však objednáam brožúru *Dôstojné ukončenie života podľa vlastných prianí*. Za peknú a pokojnú smrť nie je deväť päťdesiat veľa peňazí.

Musím si nájsť aj splnomocnenca. V tomto bode sa mi vypomstil nedostatok rodinných príslušníkov. Mám len pár staručkých priateľov, ktorých by som nerád otravoval svojimi starosťami ohľadom eutanázie. Mohol by mi *De Einder* za menší poplatok zabezpečiť aj splnomocnenca?

Hoci mám plné ústa autonómneho rozhodovania, keď príde na lámanie chleba, nie som si istý, či budem vedieť svoje slová premeniť na činy. Som z toho nervózny.

Vieš čo? Odlož si to ešte na chvíľočku, šepká mi do ucha moje staré ja, ktoré radšej vyčkáva.

Pani van Damová sa ma poobede opýtala, či si s ňou zahrám Rummikub. Už len relácia *Súdna sieň* mi pripadá horšia. V prvom návale paniky som povedal, že Rummikub mi spôsobuje migrénu. Okamžite som si však pripadal ako slaboch, takže som

rýchlo dodal: „Vôbec nie, len žartujem. Nemám rád Rummikub. Skúste sa opýtať niekoho iného. Pýtali ste sa už pána Duikera?“ Mädlil som si v duchu dlane.

Až tak zúfalo na tom pani van Damová zjavne nebola. Zahľadela sa na mňa, akoby sa radšej dala za živa pochovať, než by si mala zahrať partičku s Evertom.

Pani van Damová miluje stolové hry, no nik s ňou už nechce hrať. Má Parkinsonovu chorobu a písmenká či figúrky vždy lietajú na všetky strany. Častejšie tak sedí pod stolom, zbierajúc, čo jej popadalo, než za stolom. Smutný prípad. Raz som si s ňou zahral sedmu, no bol to skôr tréning trpezlivosti. Kým sa jej podarilo mať všetky karty v ruke ako-tak pokope, stihol som vypiť kávu. Potom pravidelne vyhadzovala minimálne dve karty súčasne, čo mi hralo, samozrejme, do karát.

Je z toho veľmi smutná. Rummikub, karty, scrabble boli jediné radosti, ktoré naplňali jej život, no už si nedokáže nájsť spoluhráča. „Človeče, nehnevaj sa?“ zamodlikala nakoniec, neuvedomujúc si tragiku vlastných slov.

Štvrtok 12. februára

Pán Bakker a pán Pot sú horší než *Statler a Waldorf*, dvaja dudroši z *The Muppet Show*. Nič im nevyhovuje a ruky si spokojne mädlia, iba keď sa dozvedia o likvidácii v podsvetí. V posledných týždňoch mali skvelé obdobie. Zúčtovania nasledovali jedno za druhým v takom rýchlom tempe, že v tom človek nemôže mať

prehľad. Gauneri tu nemôžu rátať so súcitom, nech bol zastrelený zločinec k svojej mamke akokoľvek milý.

Moja nepodložená téza znie: Čím sú starší, tým sú reakcionárskejší.

Aj voči sebe sú obyvatelia niekedy až bolestne hrubí. Niektorým jednotlivcom nestoja členovia *Staniemrvu* ani len za pohľad a povedia im len to najnutnejšie. Prečo? Zo závisti, lepšie vysvetlenie nemám. Zo závisti, že nemôžu niekam patriť. Za naším chrbtom sa pod vedením Pota a Bakkera intenzívne ohovára.

My členovia klubu sme sa medzi sebou dohodli, že nebude me na nich reagovať. V praxi sa nám to však nie vždy darí, no funkčnosť je pomerne účinná. Klasifikácia na neprajníkov a členov klubu *Staniemrv* sa postarala o striktné rozdelenie stolov. Medzeru vyplňajú nestraníci, ktorí sú k nám priateľskí, a preto sa na nich mrzúti, ktorí ešte ani v osemdesiatke nezniesú, že niekto môže mať dobrú náladu, zlostia. Pritom sedíme všetci svorne na jednej potápajúcej sa lodke, na ktorej by nezaškodilo aspoň trochu solidarity.

Piatok 13. februára

O šiestej sme vystúpili na ulici *Albert Cuipstraat*. Po vyľudnenom trhu sa povalovali prázdne kartónové škatule a zdrapy igelitových vriec. Vodič malého vozíka vezúceho naskladané diely trhových stánkov sa len tak zo žartu tváril, akoby šiel v spomalenom zábere

nabúrať do karavány starých ľudí. Edward mu žart opätoval a tváril sa, že zo strachu odpadol. Edward je na svojich osemdesiat rokov neuveriteľne ohybný. Bol pritom taký presvedčivý, že šofér z vozíka v laku vyskočil. „Och, prepáčte, prepáčte! Len som žartoval. Neudreli ste sa, nebolí vás nič?“

„Kto druhému jamu kope..., priateľu,“ povedal Edward, vstávajúc so smiechom.

Minimálne trikrát sme museli preložiť Edwardove nezrozumiteľné slová, kým vodičovi vozíka došlo, že sa chytil do vlastnej pasce. Keď sa tak stalo, hurónsky sa začal rehoť.

Večerali sme v tapas bare Barra, v ktorom sme až do neba vychválili španielsku kuchyňu.

Na stôl nám priniesli množstvo lahodných chuťoviek. Samozrejme, božskú šunku, tortilly, rybu, mušle, kúsky jahňaciny, grilovanú zeleninu. Servíroval nám ich sám majiteľ, nesmierne prívetivý milovník vlastnej gastronómie, navyše trpezlivý so starými ľuďmi.

„Och, ako ma len mrzí, že som celý svoj život prežila na zemiakoch s hovädzím a so zeleninou,“ povedala Leonie. „Vidiš, zlatko, o čo sme sa celých tých osemdesiat rokov oberali?“ dodala a pohladila Everta po líci. Hneď mu z toho zabehol Fundador a nedopitým zvyškom španielskeho koňaku pokropil Leonie sukňu, čo jej však vôbec neprekážalo, a využila príležitosť na to, aby ho pobúchala po chrbte.

Leonie to robí zámerne. Vie, že Evert je z fyzických dotykov bezradný. Je to dojímavý pohľad.

Z reštaurácie sme vychádzali vratkejším krokom, než sme do nej vchádzali, a mohol za to koňak. Obavy z pádu sme zanechali

v prázdnej fľaši Fundadoru, veď človek bez strachu tak skoro nespadne. Graeme vyl na mesiac.

Sobota 14. februára

O chvíľočku na seba prevezmem úlohu posla lásky, budem *postillon d'amour*. Leonie kúpila Evertovi valentínsky darček, kalendár s mačkami, a poprosila ma, aby som mu ho anonymne odovzdal.

„Ja viem, Henk, je to príšerne nevkusný kalendár a navyše bol aj zlacnený, pretože už prvý mesiac ubehol.“

„Ty chceš môjho neotesaného priateľa trochu podpichnúť, však?“

„Jasné. Milé, nie?!“

„S radosťou mu ho doručím.“

Veľké množstvo nových vynálezov prichádza pre našich obyvateľov až príliš neskoro. Mnohým sa to ani trochu nepáči. Napríklad cibuľa, pri ktorej človeku už netečú slzy. Pani Smitovú to zjavne napálilo. Ba čo viac, bola vyložene rozčúlená. „Sedemdesiat rokov som kňučala nad každou cibuľou a až teraz, keď už nevarím, a teda nikdy viac ju nebudem musieť krájať, prídu s novou cibuľou.“

„Tak si pár cibúľ znova pekne nakrájajte,“ navrhol pán Dickhout.

„Prečo by som to robila?“

„Netuším. Vyskúšajte raz drobnučko nasekanú cibuľku do kávy.“

To, že sa vie niekto rozhnevať za to, že prineskoro vynášli novú cibuľu, svedčí o plytkosti človeka.

Môže byť geneticky dané, že sa niektorí ľudia potrebujú nad všetkým rozčuľovať? Oproti tomu existujú ľudia, ktorí berú všetko s úsmevom. Život je tak pre nich, ako aj pre ich okolie príjemnejší. Namosúrenci hrozne zúria nad usmievavcami, prečo sa smejú. Usmievavcom je to zas na smiech. A tak stále dokola.

Nedeľa 15. februára

Včera som doručil Evertovi valentínsky darček. Najprv na mňa prekvapene pozrel, a keď ho rozbalil, povedal: „Vyklop to, Henk. Však mi to poslala Leonie?“

„Ja nič, ja muzikant!“

„Čo si mám s tou osobou počať?“

„Ak, prízvukujem, ak by to bol darček od Leonie, čo na tom záleží? Veď je to predsa milé žieňa, nie?“

„Práve preto, Hendrik Groen!“

Povedal som mu, že ho nechápem, no ďalej sa o tom so mnou nechcel baviť.

V poslednom čase mu akosi nerozumiem.

„Priateľu, je s tebou všetko v poriadku?“ opýtal som sa ho už niekoľkokrát. Vtedy povie, že mu nič nie je, a odmieta mi prezradiť viac.

„Vari ti černejú prsty na zdravej nohe?“

„Na zdravej nohe? Veď mám len jednu nohu. Niekedy sa pýtam sám seba, čo urobili s tou druhou. Kam vlastne dali tie amputované kusy? Možno ich darovali do zoo. Levom. Musí to byť komický obraz – lev s mojou nohou v tlame. A keď už hovorím o kostiach...“ Evert sa na mňa pobaveno pozrel a pokračoval: „... v bitke pri Azincourte padol vojvoda z Yorku a gróf z Oxfordu. Anglický kráľ chcel telá svojich šľachtických priateľov vziať so sebou späť do Anglicka, no tie by sa počas dlhej cesty domov začali rozkladať a smrdieť. Takže telá úplne rozvarili a vzali so sebou len ich kosti. Dobré, nie?“

Mal som sa ho vari po tomto príbehu znova spýtať na jeho duševné zdravie?

Mimochodom, Evert je veľmi sčítaný, hoci to nedáva často znať. Možno to badať aj z historky o bitke pri Azincourte.

Pondelok 16. februára

Jeden zo štyroch starých ľudí, ktorí si zlomia jeden alebo oba bedrové kĺby, počas roka skoná. Zdá sa mi to trochu prehnané, no tak to stojí v novinách, a teda pochybnosti sú namieste. Isté je, že fraktúra bedrového kĺbu spôsobuje značné ochrnutie, a preto spoločnosť *Wolk Company* vynašla riešenie: bedrový airbag pre padajúcich starkých.

Pohybové senzory rozoznajú pád a airbag sa v okamihu nafúkne.

Nepíšu, ako vyzerá, no predpokladám, že sa podobá plávaciemu kolesu.

Keď sledujem, ako nejaký starký či starká padá na stoličku, tak veľmi dúfam, že parametre sú nastavené dôkladne, lebo ak im to vystrelí, ostanú zaseknutí s plávajúcim kolesom okolo pása v kresle či dokonca na WC.

Ešte som prišiel na pár drobností. Poskladaný airbag by nemal pod oblečením vyzeráť ako vydutá galuska, pretože skutočne seabedomý starček si radšej zlomí bedrový kĺb, než by mal chodiť po svete ako hruška. A aby som nezabudol na padanie z postele – človek s tým musí vedieť aj spávať. Samozrejme, k posteli si môžete prisunúť nafukovací matrac alebo si zaobstarať posteľ so zábranami. No ak sa tá vec dotiahne do najmenších detailov, tak si myslím, že bedrový airbag je vhodný predovšetkým pre chronicky omdlievajúcich pacientov. Očakáva sa, že vynález príde na trh v roku 2016.

V tom novinovom článku odporúčali použitie bedrového airbagu aj pre opilcov. Navrhujem preto, aby bol povinný pre všetkých starých, chronicky omdlievajúcich korheľov.

Utorok 17. februára

„Nemôžem sa sťažovať,“ znie častá odpoveď na otázku, ako sa dotýčný má, „akurát ma trápi...“ a potom nasledujú litánie sťažností. Veľmi dobre chápem, že ľudia majú z času na čas potrebu do sýtosti sa vyžalovať, nie nadarmo sa na chodbách vždy nazbiera